

KJAK

seg á teimum trimum stígum, tí trygdar- og verjumál hava verið, og eru framvegis, danskt málsøki. Tað eru til dømis ikki sett á stovn stjórnarráð í Føroyum, sum hava trygdar-, verju- og tilbúgvingarmál sum síni høvuðsmál. Løgmansskrivstovan er kontaktmyndugleiki Føroya til donsku Uttanríkis-, Verju- og Løgsmálaráðini í sambandi við trygdar- og verjumál, ímeðan sivil-, umhvørvis- og sjótilbúgvingin er skipað undir Fiskimálaráðnum. Trygdarviðurskipti á sjónum hoyra bygnaðarlaga til Vinnumálaráðið. Trygdar-, verju- og tilbúgvingarmál í Føroyum eru sostatt skipaði undir stjórnarráðum, sum hava sítt høvuðsmálsøki at reka vinnupolitikk (organisatoriskt svar).

3. Viðkomandi myndugleikar á politiskum- og stjórnarráðsstigi í Føroyum, sum antin eru kontaktliðið til avvarðandi myndugleikar í Danmark viðvíkjandi trygdar- og verjumálum ella sum hava ábyrgd av trygdar-, verju- og tilbúgvingarmálum í Føroyum, eru av politiskum og organisatoriskum orsökum, sum nevnt eru undir pkt. 1 og 2 omanfyri, afturhaldandi við at hava eina sameinandi tilgongd, og at eyðmerkja seg sum ábyrgdarhavandi myndugleikar í sambandi við skipan av trygdar- og tilbúgvingar-

viðurskiptum í Føroyum (søguligt/mentanarligt svar).

6. Samanumtøka og næsta stig viðvíkjandi spurninginum um ein aktivan føroyskum trygdarpolitikk

Sum eg havi roynt at lýst í hesi grein, so hava Føroyar tørv á einum aktivum trygdar-, verju- og tilbúgvingarpolitikki. Altjóðagerðin og trygdarpolitiska støðan úti í heimi, sum vit í Føroyum eru tengd at í nógv størri mun í dag enn fyri bara nøkrum fáum árum síðani, hevur við sær, at Løgting og Landsstýrið mugu geva føroyskum myndugleikum móguleika til, at arbeiða við trygdarmálum ikki bara á operativum stigi men eisini á politiskum- og stjórnarráðsstigi.

Tað vóru serliga ætlanirnar um eina føroyska oljuvinnu, sum setti ferð á tilgongdina at skipað tilbúgvingarviðurskiptini í Føroyum. Skipanin av tilbúgvingini tók ov í lítlan mun atlit til, at tilbúgvingarmál hava eitt søguligt og organisatoriskt tætt tilknýti til trygdar- og verjumál, sum framvegis er danskt málsøki. Sum henda greining hevur roynt at lýst, so hevur altjóðagerðin í samanhangi við eini nýggjari trygdardagsskrá í Evropa og vestara parti av heiminum í heila tikið gjørt tað neyðugt, at føroyskir myndugleikar fáa størri innlit og ávirkan í trygdar- og verjumál. Á henda hátt fáa Føroyar ein samanhangandi trygdar-,

verju- og tilbúgvingarpolitikk, sum er alneyðugt fyri at føroyskir myndugleikar, kommunur, saman við bjargingarfeløgum og privatum fyrirkomulagum, kunnu fyrbyggja og handfara serligar og/ella størri skaðahendingar í tíðum sum koma.

Hóttanarstøði í Norðurlondum og í Evropa, sum alsamt fleiri myndugleikar, feløg og fyrirkomulag í Føroyum, skipa sítt virksema eftir, má setast inn í ein føroyskan samanhang. Sum eg havi víst á, so eru tað politiskar, organisatoriskar og søguligar/mentanarligar avbjóðingar, ið politiska skipanin í Føroyum og Danmark, saman við viðkomandi myndugleikum í londunum báðum, mugu loysa í einum samstarvi.

Fyri at kunna handfara avbjóðingar, sum standast av altjóðagerðini og teimum vinnuligu móguleikum, ið hon gevur Føroyum samanhaldi við trygdarpolitiskar avbjóðingar, ið raka virksema hjá myndugleikum og feløgum, má hernaðar- og politikendi trygdarpolitikkurin viðvíkjandi trygdar- og verjumálum, sum Danmark framvegis varðar av vegna

Føroyar, samansjóðast við ein meira nútíðar kendan trygdarpolitikk við sivilari tilbúgving, leiting og bjarging, arbeiðaravernd, social-, heilsu- og umhvørvismál, sum Føroyar í stóran mun hava ábyrgdina av. Henda samansjóðing av tí siðbundna og nútímans trygdarpolitikkinum merkir, at føroyskir myndugleikar í dag mugu fyrihalda seg til trygdarmál í breiðari merkning, sum stava frá luttøku Danmarkar í kríggjum og vápnaðum stríðum úti í heimi við tilhoyrandi hækkaðum hóttanarstigi í Norðurlondum og til trygd og tilbúgving í sambandi við sivil mál í samfelagnum yvirhøvur.

Um henda samanrenning av tí siðbundna og nútíðar trygdarpolitikkinum ikki fer fram í Føroyum, so fáa vit tað avleiðing, at operativir myndugleikar í Føroyum, sum hava ábyrgd av trygdar-, verju- og tilbúgvingarmálum, vísa afturhaldni og vísa frá sær ábyrgd av hendingum, sum eru serligar og/ella ógvusligar. Í teimum trimum dømunum í sambandi við Anita-málið, Sea Sheperd

og West Hercules, havi eg roynt at ítøkiliggerða hetta afturhaldni hjá myndugleikum, sum við tíðini kann verða enn meira álvarsligt, um trygdar-, verju- og tilbúgvingarmál ikki verða legitimeraði og kjølfest á politiskum- og stjórnarráðsstigi í Føroyum.

Starvsfólkini hjá myndugleikum gera eitt gott arbeiði og vilja, at hendingar, sum hava við trygdar-, verju- og tilbúgvingarmál at gera, verða avgreidd so væl sum gjørligt. Men av tí at hesi mál ikki verða legitimeraði og kjølfest á politiskum og stjórnarráðsstigi í Føroyum, so fáa vit sum áður nevnt afturhaldni frá myndugleikum, men eisini at somu myndugleikar í sambandi við trygdarmál koma í eina tvístøðu millum ein trygdar- og verjupolitikk viðvíkjandi Føroyum, sum er legitimeraður og kjølfestur í Danmark og eitt vinnulív í Føroyum, sum í ávísu førum vil seta dagsskránnar og hevur sterkar meiningar um, hvussu trygdar-, verju- og tilbúgvingarmál skulu útinnast í verki.

Seinastu 10 til 15 árin hevur tað verið ein breið politisk semja í Føroyum um, at føroyskir myndugleikar skulu hava meira innlit og størri ávirkan á trygdar-, verju- og tilbúgvingarmál viðvíkjandi Føroyum. Týðningarmikið er nú, at menna hesa politiska semju soleiðis, at innlitið og ávirkanin hjá føroyskum myndugleikum í trygdarmál í breiðum høpi á landi, á sjógvi og í luft-

ini, verður meira skipa enn í dag. Í hesum sambandi er tað neyðugt at hava trygdarverju- og tilbúgvingarpolitikk sum eitt fast evni í hvørjum stjórnargrundarlagi (samgonguskjali), óansæð hvørjir politiskir flokkar stjórna landinum.

Eisini er neyðugt, at trygdar-, verju- og tilbúgvingarmál í breiðari merkning verða skipaði í einum stjórnarráði, sum hevur trygdina innanlands sum sítt høvuðsmálsøki. Sum henda grein eisini ber upp á mál, so er tað samtiðis týðningarmikið, at trygdin innanlands eisini verður skipað í mun til útlendsk samstørv innan øki eitt nú í Norðurlanda- og Arktiska Ráðnum umframt í NATO og ES høpi.

Óansæð politiska samanseting í Løgtingið og í Landsstýrið, og óansæð hvussu stýrisskipanarligu viðurskiptini eru millum Føroyar og Danmark í framtíðini, so má politiska skipanin í Føroyum saman við stjórnarráðum og operativum myndugleikum longu nú hava ein aktivan leiklut og størri innlit í sambandi við trygdar-, verju- og tilbúgvingarmál, tí trygdarpolitiska støðan úti í heimi, nær og fjar, broytist allatíðina. Hvussu nógv innlit og hvussu nógv ávirkan, Føroyar skulu hava, snýr seg í síðsta enda um tað virði og tann týðning, sum politiska skipanin saman við landsfyrisingini metir, at ein aktivur trygdar-, verju- og tilbúgvingarpolitikkur hevur fyri føroyska samfelagið.

Hoyvíkshagin aftur á breddan

Gleðiligt er, at ein partur av Karlamagnusarbreyt nú verður brúktur til bústaðarbygging. Fótbóltsvøllurin og viðarlundini í Dalinum Langa eiga eisini at koma ungu familjunum í Hoyvíkshaganum til góðar sum skjótast

Bogi Andreassen
býráðslimur
Fólkaflokkurin

Hoyvíkshagin skal aftur raðfestast politiskt. Seinastu 10 árin hava vit fyllt Hoyvíkshagan við ungum barnafamiljum, men vit hava gloymt at dagført upprunaligu ætlanirnar. Vit hava gloymt at sett framhaldandi menning

og trivnað í umráðnum á politisku dagsskránnar.

Tað er tí gleðiligt, at tað loksins fekst politiskur meiriluti fyri at broyta byggisamtyktina við Karlamagnusarbreyt soleiðis, at ovasti partur av breytini kann brúkast til bústaðarbygging, har móguligt verður at byggja tvíhús. Talan verður um átta tvíhús – t.e. 16 húsaendur. Fólk, sum standa á bíðlistanum at fáa grundstykki, fáa henda móguleikan í næstum. Málið verður lagt fyri býráðið hóskvøldið í hesi vikuni, eftir at fíggarnevndin samtykti tað 12. november.

Upprunaliga ætlanin var, at Karlamagnusarbreyt skuldi verða handilsgøtan í

nýggja bústaðarumráðnum, men alt hevur ikki gingið eftir vild, og einans Bónus hevur latið handil upp við Karlamagnusarbreyt. Gøtan hevur at kalla ligið oyðin og myrk í vetrarhálvuni, og hon hevur verið ein svartur plettur í einum annars blómandi umhvørvi við nógvum ungum foreldrum og børnum.

Broytingin í byggisamtyktini frá handilsgøtu til lutvíska bústaðarbygging er ein politisk ásan av, at alt gekk ikki sum upprunaliga ætlað. Og í slíkum førum eiga vit kommunupolitikarar ikki at ræðast at broyta kós, tó at hetta kundi hent fyrr.

Eg mæli til, at fótbóltsvøllurin, sum vit hava sam-

tykt at leggja niðan fyri Skúlan við Løgmannabreyt, verður fingin frá hondini sum skjótast, og at vit eisini skjótast gjørligt seta ferð á málið um ætlaðu viðarlundina í Dalinum Langa. Ungu familjurnar í Hoyvíkshaganum hava tørv á einum frítíðarøki við beinkjum, bálstøðum, spæliplássum og øðrum hentleikum, har foreldur og børn kunnu leita sær burtur frá gerandisdegnum.

Trivnaðurin eigur áhaldandi at vera í háseti í Tórshavnar kommunu, og eg haldi at stundin er komin at halda fram at stimbra umhvørvið í Hoyvíkshaganum, har vit í fleiri ár hava eggjað fólki til at búseta seg.

Tórshavnar kommuna gongur ímóti egnum samtyktum

Tórshavnar kommuna hevur sett eina monofakliga leiðslu – triggjar sjúkrarøktarfrøðingar – í Heilsu- og umsorganartænastuna.

Kommunan skrivur annars sjálv, at "(...) leiðararnir hava ein týðandi leiklut at samskapa og samskipa tvørgangandi og tvørfakligar tænastur og tilboð innan samlaðu Heilsu- og umsorganartænastuna."

Áhugavert hevði verið at vita, hvussu kommunan ætlar at røkka endamálinum at "samskapa og samskipa tvørgangandi og

tvørfakligar tænastur og tilboð", tá ið hon hevur valt ikki at seta aðrar fakbólkar enn sjúkrarøktarfrøðingar í leiðslutoymið.

Majbritt Mohr, forkvinna í Heilsurøktarafelagnum
Eina Andreassen, forkvinna í Ergoterapeutfelagnum
Augusta Mikkelsen, forkvinna í Fysioterapeutfelagnum
Elisabeth Akursmørk, forkvinna í Kost- og føðslufelagi Føroya